

Nieuwe inzichten in diagnostiek en behandeling van tandcariës

Cursusgevers: Ch. Penning
J. P. van Amerongen

INLEIDING

Ondanks het afnemen van de cariësfrequentie bestaat nog steeds het grootste deel van de werkzaamheden van de tandarts uit het conserveren van gebitselementen. De technieken die worden toegepast zijn echter nog traditioneel, berustend op de principes van Black, met alle iatrogene gevolgen van dien. De cursist werd geconfronteerd met de consequenties van zijn eigen handelen: verkleuring van endodontisch behandelde elementen, afgebroken knobels, randbreuk, pulpa- en gingivabeschadiging, enz. De traditionele technieken kunnen evenwel in gunstige zin gewijzigd worden, mede door de, in vergelijking met vroeger, toenemende preventie en de aanzienlijke verbetering van de moderne restauratiematerialen.

Cariëdiagnostiek zonder sonde

Het opsporen van cariës met een scherpe sonde heeft het nadeel dat het glazuuropervlak, zeker wanneer het al enigszins ontkalkt is, gemakkelijk beschadigd wordt. Een dergelijke beschadiging verhindert de remineralisatie van het glazuur. Het gebruik van de sonde is dus niet meer aanvaardbaar, tenzij gebruikt voor het plaquevrij maken van glazuuropervlakken en dergelijke. Opvallend en doorvallend licht met behulp van koudlichtapparatuur is voor het opsporen van primaire klasse I-, III-, IV- en V-cariës verantwoord. Voor het diagnostiseren van primaire klasse II-cariës is de röntgenfoto echter onmisbaar. Secundaire cariës en restcariës zijn in een vroeg stadium moeilijker op te sporen. Als indicatie is men aangewezen op het voorkomen van verkleuringen in en van het glazuur.

Onderzoek wijst uit, dat wanneer cariës tot in het dentine is voortgeschreden, men mag aannemen dat er cavitatie aan het oppervlak is opgetreden. Restauratie is dan noodzakelijk geworden. In het algemeen zal men bij cariës die zich beperkt tot het glazuur afzien van restauratieve behandeling en aan andere behandelingen de voorkeur geven.

'From Black to White'

Een (Engelse) videofilm demonstreerde de nieuwe aanpak in diagnostiek en restauratieve behandeling in de praktijksituatie.

Quiz: hoe diep zit occlusale cariës?

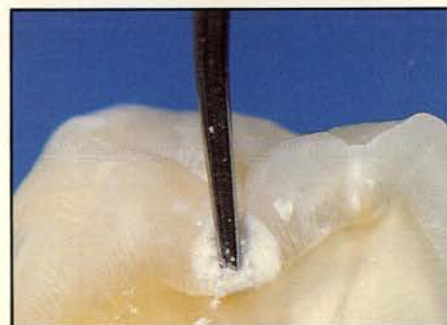
Voor de lunchpauze werd de cursisten aan de hand van foto's van het occlusale vlak van vier door cariës aangetaste elementen, de vraag gesteld welk element de diepste laesie had. Dat slechts één cursist het juiste antwoord gaf, illustreerde het feit, dat de diagnostiek van de occlusale cariës minder eenvoudig is dan men zou verwachten. Waarschijnlijk door het toenemend gebruik van fluoride ziet men tegenwoordig nogal eens diepe dentinecariës onder ogenschijnlijk, door de remineraliserende invloed van fluoride, intacte of vrijwel intacte occlusale vlakken. Juist in deze gevallen is het gebruik van door- en opvallend licht noodzakelijk voor een goede diagnostiek. In een aantal gevallen kan ook de bitewingfoto informatie over de ernst van de occlusale laesie geven.

Cariës onder de loep

Met behulp van de stereomicroscop werd het cariësproces bekeken en konden de deelnemers de destructieve werking van de sonde, ook bij relatief lichte druk, zelf ervaren.

Microlekkage en pulpa-irritatie

Amalgaam- en composietrestauraties vertonen microlekkage, waardoor het moge-

Doorsnede (boven) van een element met gedermineraliseerd (wit) glazuur in de fissuur, waarin (onder) bij sonderen door de punt een laesie wordt gemaakt.

lijk is dat bacteriën toegang krijgen tot het onderliggende dentine en via de dentinekanaaltjes ontstekingsreacties van de pulpa veroorzaken. Desinfectie van de geprepareerde caviteit is mogelijk, maar afsluiten met een beschermlaag is afdoende gebleken. De onderlaag beschermt tevens tegen thermische prikkels en bij dunne dentinebodem tegen eventuele condensatiedruk. Achtereenvolgens werden de eigenschappen van verschillende liners, vernissen en cementen behandeld. Druksterkte, oplosbaarheid, onschadelijkheid voor de pulpa en de mate van hechting aan dentine zijn in dit verband belangrijke parameters. De voorkeur gaat uit naar polycarboxylaatcement en lichtuithardend glasionomeerement.

'Constriction with conviction'

Als laatste onderwerp kwam de caviteitspreparatie ter sprake. In tegenstelling tot het adagium van Black ('Extension for prevention') kan men de huidige opvattingen beter karakteriseren met de uitspraak: 'constriction with conviction'. De cariëslaesie zelf is in het algemeen bepalend voor de vorm en omvang van de caviteitspreparatie. De preparatie moet zo klein mogelijk gehouden worden. Zelfs de vloeiende outline blijkt geen invloed te hebben op de duurzaamheid van de restauraties. Bij voorkeur worden, in fissuren bijvoorbeeld, smalle preparaties met scherpe hoeken aangebracht omdat gestreefd wordt naar zo weinig mogelijk weefselverlies. Ten slotte passeerde, zowel voor amalgaam als composiet, een aantal mogelijke preparatievormen de revue.

BEOORDELING

Omdat het merendeel van de activiteiten van de algemeen-practicus op het gebied van de cariëdiagnostiek en -behandeling ligt, is het belang van deze cursus evident. De cursus werd met enthousiasme gebracht en de cursist werd in hoge mate met de consequenties van zijn eigen handelen geconfronteerd. De deelnemers werden vooral gestimuleerd in het denken over en het zelfstandig zoeken naar oplossingen van bepaalde problemen. De sprekers waren zeer deskundig, hetgeen zich uitte in levendige, soms (te) veel tijd nemende discussies.

A. Groeneveld, Doorn